

ТУРКМЕНСЬКИЙ КИЛИМ ЯК МАРКЕР ЕТНІЧНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Ходжагулієв М., гр. Ф-29

Науковий керівник – доц. Л.Я. Сапожнікова
Харківський державний університет харчування та торгівлі

Килимарство – важливий вид декоративно-прикладного мистецтва мусульманського світу ще з давніх часів. Килим з вовни є обов'язковою прикрасою туркменського житла й сьогодні. Такі вироби суттєво різняться між собою, тому за орнаментом, типом вузла можна визначити, в якому регіоні Туркменістану майстер створив килим. Яскравим свідченням цього є державний прапор країни, на якому зображені п'ять килимових орнаментів-гьолів, що символізують туркменські народності та єдність п'яти велаятів (областей).

Мета роботи – дослідити, чому на прапорі Туркменістану зображені килимові орнаменти; яку роль відіграють килимові вироби в житті суспільства.

На зеленому полотні державного прапора країни зображено п'ять килимових гьолів, що відповідають одній з народностей: теке, йомут, салор, човдур, ерсарі. Всі разом килимові орнаменти символізують консолідацію туркменського народу в межах єдиної держави, об'єктивно репрезентують образ нації через культурну спадщину. В орнаментах використано жовтий, білий, червоний, зелений кольори, що символізують основні природні стихії: вогонь, воду, повітря, землю.

Зазначимо, що туркмени високо цінують працю килимарів, ставляться до килимових виробів, як до оберегів. Важливу роль відіграє «мова» таких виробів, закодована в орнаменті. В Туркменістані виготовляють різні за формою та призначенням килими, що виконують утилітарну, соціальну, сакральну, естетичну функції. Серед них є занавіс дверний «ensi», «karounnuk», dezlik»; килимові войлокові мішки для зберігання посуду, одягу: «torba», «tchouval», «khordjoun»; «asmaldyk» – попони на верблюда й коня; килимки для намазу «namazlyk»; килимки для колиски «salachak»; футляри для Корану «bochtche». Всі орнаменти, які використовує майстер, мають декоративно-символічне значення.

Отже, туркменський килим відомий у світовому просторі, відіграє важливу роль ідентифікатора національної, етнічної належності.